

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА ЯК ЦИФРОВИЙ ТЕКСТ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬО-ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

УДК 37:001.102]:[82-93:004.9]

DOI: 10.12958/2227-2747-2023-2(183)-25-34

Кизилова Віталіна Володимирівна,

доктор філологічних наук, професор,

професор кафедри філологічних дисциплін

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Полтава, Україна.

kyzylovavitalina@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-2637-0320>

Для цитування: Кизилова В. В. Література для дітей та юнацтва як цифровий текст у сучасному освітньо-інформаційному середовищі. *Освіта та педагогічна наука*. 2023. № 2 (183). С. 25–34. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-2\(183\)-25-34](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-2(183)-25-34).

References (стандарт APA): Kyzylova, V. V. (2023). Literatura dlia ditei ta yunatstva yak tsyfrovyi tekst u suchasnomu osvitno-informatsiinomu sere dovyyshchi [Literature for Children and Youth as a Digital Text in the Modern Educational and Informational Environment]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 2 (183), 25–34. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-2\(183\)-25-34](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2023-2(183)-25-34) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Читання є невід’ємним складником життєдіяльності людини, її інформаційної, освітньої, пізнавальної, професійної сфер. Новітній етап суспільного розвитку свідчить про актуальність проблеми читання, набуття звички читання як щоденної практики, формування читацької грамотності як важливої умови для якісного здобуття освіти, розвитку критичного мислення, самореалізації особистості. Водночас сучасні життєві реалії в нашій державі свідчать про поступову втрату популярності читання, альтернативою якому стало споживання інформації із соціальних мереж, доступного відеоконтенту й телебачення. З огляду на це важливого значення

набуло прийняття Стратегії розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія» та затвердження операційного плану її реалізації на 2023 – 2025 роки (Стратегія, 2023).

У документі проаналізовано сучасний стан розвитку читання, обґрунтовано необхідність розв’язання ключових проблем, визначено мету, стратегічні цілі та завдання, окреслено етапи реалізації стратегії розвитку читання. Документ наголошує на важливості

читання в родинях, де зростають діти, актуалізації теми читання в школах, що є критично важливим для української освіти (Стратегія, 2023).

Серед завдань, спрямованих на досягнення стратегічної мети «Читач має доступ до легальної книжкової продукції», у Стратегії визначено створення та розвиток цифрових проєктів у сфері книговидавничої справи; забезпечення інформатизації публічних бібліотек та бібліотек закладів освіти; сприяння розвитку медіа широкого профілю та спеціалізованих засобів масової інформації тощо (Стратегія, 2023). Як бачимо, звертається увага на вирішення поставлених мети й завдань в умовах цифровізації сучасного суспільства, яке розуміється як суспільство, що інтенсивно та продуктивно використовує цифрові технології для власних потреб (навчання, робота, самореалізація, відпочинок), а також для досягнення й реалізації спільних економічних, громадянських і суспільних цілей (Цифрові технології, 2022, с. 117), необхідність опанування читачами навичок володіння інформаційно-комунікаційними технологіями (з метою успішного використання цифрових пристроїв, застосунків), пошуку й відбору інформації з різних інтернет-джерел, її оцінки щодо якості й достовірності (PISA, 2018).

Аналіз актуальних досліджень. Цифрова трансформація зумовлює перехід у режим цифрового тексту, його виробництва й поширення культурних об'єктів, зокрема у сфері літератури й читання, організації комунікації засобами комп'ютерних технологій. Відтак, цифрові технології в сучасному світі займають провідне місце як засіб взаємодії людини й реальної дійсності.

Специфіку цифрової трансформації науково осмислюють В. Биков, С. Карплюк, С. Литвинова, О. Мельник, П. Самуельсон, О. Соснін, О. Співаковський,

О. Спирін та ін. Проблеми використання цифрових технологій в освітньому середовищі досліджено В. Андрієвською, Ю. Жуком, В. Коваленко, М. Лещенко, О. Литвиненко, Н. Морзе, О. Овчарук, Л. Тимчук, О. Пінчук та ін. У працях науковців звернено увагу на кращі практики цифровізації освіти, проблеми й перспективи цього процесу. Зважаючи на значний потенціал і новизну підходів до використання цифрових технологій у сучасному суспільстві, зокрема в освітньому середовищі, наголошено на необхідності подальших теоретичних та експериментальних досліджень, уточнення підходів, моделей, методів роботи з цифровим контентом.

Цифрові технології широко впроваджуються в усі сфери життя сучасної людини, при цьому діти вже з раннього віку використовують різноманітні гаджети та набувають досвід в опануванні інформаційними та цифровими технологіями. Тому представникам нового покоління легше адаптуватися до вимог сьогодення (Коваленко, Мар'єнко, Сухих, 2021, с. 25).

Технології цифрового середовища сприяють з'яві культури, що закодована в цифровій формі. А текст, що існує в цифровому середовищі, – екранний текст, створений за допомогою електронного носія інформації (комп'ютера, телефону, планшета) і синтезує риси усного й писемного мовлення (Медіаграмотність, 2017) – в умовах глобалізаційних процесів сучасного цифрового суспільства поступово займає провідні позиції як результат тривалої еволюції й широкого впровадження систем віртуалізації.

Мета статті – визначити в контексті реалізації стратегії розвитку читання потенціал літератури для дітей та юнацтва як цифрового тексту, розкрити можливості її використання в сучасному освітньо-інформаційному середовищі.

Методологія та методи дослідження. Робота здійснювалась на основі положень системного підходу як методологічного способу пізнання соціальних та педагогічних фактів, явищ, процесів. При написанні статті використано *загальнонаукові* (аналіз, синтез), *емпіричні* (спостереження, опитування) методи дослідження, *методи математичної статистики* для аналізу даних і встановлення кількісних показників щодо досліджуваних явищ.

Виклад основного матеріалу.

Українська література для дітей та юнацтва – невід’ємний і важливий складник, без якого неможливо досягнути цілісної картини літературного процесу в Україні. У площині дитячого читання вона успішно функціонує й розвивається вкупі з літературою про дітей, дитячою літературою, творами-адаптаціями для дитячого читання, є найбільш пріоритетною для юного читача, що зумовлено її особливою комунікативною роллю й функційними стратегіями (Кизилова, 2014, с. 2). Цей сегмент літератури має важливе значення в контексті поширення читання як практики (читання в родині, читання з дітьми, читання дітей у школі та в позашкільний час) і є критично важливим для української освіти (Стратегія, 2023).

У XXI ст. література для дітей переживає період продуктивного розвитку в усіх своїх жанрах. В останні десятиліття ми спостерігаємо з’яву нових письменників, чії твори посіли гідне місце в програмах і підручниках для дошкільного, початкового та середнього шкільного віку (І. Андрусак, З. Мензатюк, М. Павленко, Т. Стус, Л. Денисенко, І. Малкович, Л. Воронина, Г. Кирпа та ін.); посилюється і науковий інтерес до цієї галузі письменства, намітилася позитивна тенденція до контекстуального осмислення й інтерпретації доробку письменників-класиків і наших сучасників (У. Баран,

Т. Качак, В. Кизилова, М. Варданян, Л. Овдійчук, М. Славова, О. Папуша та ін.).

Хотілося б наголосити й на факті реформування освітньої системи в Україні, зокрема її мовно-літературної галузі, що актуалізує увагу до художньої спадщини, адресованої дитячій аудиторії, методистів, дидактів, учителів, батьків і дітей. Література для дітей наразі стала не чимось абстрактним і далеким у житті кожного українця, а щодалі наближається до свого читача, а це зумовлює необхідність постійного та якісного доступу до текстів новітніх творів, літературознавчих і методичних матеріалів, пов’язаних із осмисленням цього продукту. І якщо в минулому столітті потреби читачів, учителів, науковців задовольняли бібліотеки, книгарні, передплачені особисто (або бібліотекою) журнали й газети, то сьогодні в умовах цифровізації суспільства гідною альтернативою став цифровий текст (електронні бібліотеки і книги, вебсайти, сторінки в соцмережах, аудіо- й відеоканали).

У 2011 році Наталією Марченко здійснено огляд українських літературних онлайн-ресурсів для маленьких читачів (Марченко, 2011). Дослідниця звертає увагу на сайти видавництва, літературні сторінки, журналістські ресурси, електронні бібліотеки, електронні періодичні видання, блоги письменників тощо. На її думку, вони часто рясніють сумішшю графоманських текстів (зокрема й для дітей) і невивірених відомостей, часто виконують лише ознайомчу роль. Авторка звертає увагу на електронну платформу КЛЮЧ («Краща література юним читачам») (<https://chl.kiev.ua/key/>), що має задовольнити запити маленьких читачів і дорослих поціновувачів, учителів і керівників дитячого читання, письменників, критиків і науковців, ілюстраторів і видавців.

За 12 років життя стрімко змінилося, відбулися зрушення й у питанні якісного забезпечення дітей і дорослих матеріалами, пов'язаними з літературою для дітей та юнацтва. При підготовці матеріалу статті нами було проведено соціологічне опитування, *мета* якого – з'ясувати, чи відповідає сучасний медіаконтент запитам здобувачів середньої освіти, їхніх батьків, учителів, студентів, чи став цифровий текст гідною альтернативою в сучасному інформаційному просторі? В опитуванні взяли участь 246 респондентів з різних міст України, з них здобувачі початкової й середньої освіти – 27% від загальної кількості, їхні батьки – 10%, здобувачі вищої освіти спеціальності «Початкова освіта», «Початкова освіта. Українська мова та література», які вивчають навчальну дисципліну «Дитяча література» в державному закладі «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» – 51%, учителі шкіл – 12%. Нижче наводимо запитання, запропоновані учасникам опитування:

1. Як часто ви читаєте художні книги, зокрема тексти для дітей?

Варіанти відповідей: кожен день; 1 – 2 рази на тиждень, не читаю взагалі.

2. При необхідності прочитати художній твір, якого немає у вас у домашній бібліотеці / шкільному підручнику, ви розглядаєте варіанти його пошуку.

Варіанти відповідей: у паперовому вигляді в книгарні, у шкільній або міській бібліотеці, у цифровому вигляді на сайтах продажу, в електронній бібліотеці.

3. Наскільки вас задовольняє сучасне цифрове забезпечення матеріалами з літератури для дітей та юнацтва (художні книги в цифровому форматі, наповнення сайтів, навчально-методичні посібники, хрестоматії, документальні фільми)?

Варіанти відповідей: повністю задовольняє, частково задовольняє, не задовольняє.

4. Які джерела інформації ви найчастіше використовуєте при підготовці до уроків літературного читання, української літератури, занять з дитячої літератури в закладі вищої освіти?

Варіанти відповідей: методичні посібники, методичні журнали, підручники в паперовому вигляді; методичні посібники, методичні журнали, підручники в електронному вигляді; матеріали вебпорталів, освітніх сайтів.

5. Назвіть, будь ласка, електронні ресурси, якими ви користуєтесь при пошуку художньої літератури для дітей і навчально-методичних матеріалів.

6. Укажіть, будь ласка, сайти, книжкові магазини, яким ви надаєте перевагу при роботі з дитячою книгою. Чому (зручна навігація, багато цікавого і потрібного матеріалу, доступність викладу, вартість)?

7. На вашу думку, діти краще засвоюють інформацію з електронного, паперового чи аудіоджерела?

8. У сучасному суспільстві що зараз популярніше: класична бібліотека чи інтернет-ресурс?

На перше запитання абсолютна більшість учасників опитування (74%) дали другу (1 – 2 рази на тиждень) відповідь. 12% респондентів стверджують, що читають кожен день, 14% художню літературу не читають узагалі. Як бачимо, приблизно однаковий відсоток людей, які взяли участь в опитуванні, читає кожен день і не читає художню літературу взагалі. При цьому до категорії щоденних читачів належать в абсолютній більшості діти, а до 3-ї категорії – батьки. Це підтверджує гіпотезу науковців щодо поступової втрати інтересу до читання впродовж життя в умовах інформаційного перенасичення, наданні переваги цифровому контенту із соціальних мереж та інших онлайн-ресурсів.

При пошуку необхідної художньої книги передусім звертається увага на її наявність в електронній бібліотеці / інтернеті (62%), звичайній бібліотеці (16%). Бажають придбати книгу в цифровому форматі 14%, лише 8% виявили намір купити паперову книгу. Сучасне цифрове забезпечення при цьому повністю задовольняє 7% учасників опитування, частково задовольняє – 71%, не задовольняє – 22%.

Абсолютна більшість споживачів дитячих текстів та допоміжних методичних матеріалів прагнуть задовольнити свої наміри та бажання засобами безкоштовних інтернет-ресурсів, що цілком зрозуміло. Економічна криза в суспільстві, вимушене переселення великої кількості людей і, як наслідок, відсутність постійного житла не дають можливості мати власну бібліотеку; проживання в сільській місцевості, невеличких містах України, за кордоном зумовлюють проблеми щодо відвідування класичної бібліотеки; до того ж це займає значну кількість часу, тому, поза сумнівом, найбільш зручним і доступним варіантом для більшості громадян став цифровий текст.

Учасники опитування наголошують на недостатності художніх текстів у відкритому доступі, надто це стосується новітніх творів, які здебільшого наявні лише в продажу. Причини цього явища зрозумілі: художня книга наразі стала комерційним продуктом, який дає можливість існування видавцю й матеріального забезпечення письменнику. Паперові книги, що надруковані на високому рівні якості, коштують недешево. Тому часто респонденти віддають перевагу електронним книгам. Усе ж відзначимо, що на сайтах видавництва новітні книги не завжди представлені альтернативним електронним аналогом, наприклад, сайт Видавництва Старого Лева пропонує сьогодні для про-

дажу 1092 книги, з них лише 476 мають електронні версії.

Аудіокнига не є популярною в початковій та середній ланці освіти. Причинами цього часто стає низька якість репрезентації художнього тексту. Технічні показники декламатора, емоційність і різноманітність його мовлення перебувають не завжди на високому рівні. Варто зважити й на той факт, що дитині у віці 6–10 років важливий зоровий (яскраві ілюстрації), емоційний контакт, що домінує якраз при читанні.

На запитання «Які джерела інформації ви найчастіше використовуєте при підготовці до уроків літературного читання, української літератури, занять з дитячої літератури у закладі вищої освіти?» домінуючими відповідями стали такі: «методичні посібники, методичні журнали, підручники в електронному вигляді», «матеріали вебпорталів, освітніх сайтів». Тобто в освітньому середовищі основну увагу знову ж таки звернено на цифрові ресурси, що забезпечують використання навчально-науково-освітнього контенту на засадах єдиного інформаційного простору в педагогічній системі освіти України. Набуті цифрові навички учнів закладів загальної освіти, батьків, учителів сприяють досягненню важливої мети – формування здорових і конкурентних членів інформаційного суспільства, здатних орієнтуватися в потоках інформації, застосовувати технології на високому та компетентному рівнях (Коваленко, 2021, с. 28).

Інформаційні цифрові технології надають змогу запропонувати продукцію широкому колу споживачів. Це формує в здобувачів освіти творчий підхід до їхнього використання для вираження власного творчого потенціалу, мотивацію та пізнавальний інтерес учнів до навчання. Комп'ютерна графіка розширює можливості

під час створення доповідей, презентацій, активізує когнітивний складник навчання, навчально-пізнавальну діяльність учнів (Цифрові технології, 2022, с. 125).

Серед сайтів, що надають вільний доступ до творів українських письменників, які працюють чи працювали для дітей та юнацтва, а також методичні матеріали щодо їх вивчення, найпопулярнішими в респондентів виявилися Наурок (<https://naurok.com.ua>), Всеосвіта (<https://vseosvita.ua>), YouTube, Укрліб (<https://www.ukrlib.com.ua>). Це пояснюється простотою навігації, зручним інтерфейсом, повнотою та багатством матеріалів, безкоштовністю доступу. Якість представленої дитячої літератури, можливість вибору формату подання інформації (на Укрліб доволі часто поєднана електронна книга, відеоролик з повною чи скороченою версією твору), систематизація та узагальнення сюжету твору (на сайтах Всеосвіта, Наурок представлено у вигляді презентацій, вікторин цікаві факти з життя письменників, біографії, аналіз творів). Учителі на уроках доволі часто використовують інтерв'ю з письменниками, що розміщені на платформі YouTube. Тут представлена інформація і щодо змісту твору, аудіо- чи відеокнига, відомості з життя. Цікавою є можливість переглянути презентації книг.

Зазначимо, що сайти більшості українських видавництв (ВСЛ, Грані-Т, А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА та ін.) надають безкоштовний доступ до фрагментів творів сучасників і класиків дитячої літератури. Існують опції «гортати книжку» або «попередньо переглянути», що дає можливість ознайомитись із початком тексту, одним-двома розділами і в такий спосіб заохотити до придбання повної (паперової чи електронної) версії. Це, безперечно, розширює коло читачів серед молодого покоління. З початком повномасштабного

вторгнення Росії в Україну частина видавництв і мобільних застосунків (наприклад, Librarius, Абук) надавали безкоштовний доступ до великої кількості новітніх дитячих книг, що сприяло популяризації книги та її автора.

Як бачимо, мережевий контент щодалі стає більш популярним, що пояснюється безкоштовною та постійною доступністю, зручністю користувацького інтерфейсу, мобільністю, можливістю вибору форми репрезентації інформації.

Порівняно з 2011 роком зросла кількість і (що важливо!) якість інтернет-джерел, якими користуються діти і вчителі при роботі з творами дитячої літератури.

На підставі отриманих у результаті соціологічного опитування даних можемо виділити найбільш затребувані цифрові ресурси, корисні для дітей, студентів, батьків, старших наставників:

- *Освіта. UA.* (<https://osvita.ua/>). На вебсайті представлено останні новини в галузі освіти України, висвітлено головні тенденції, подано методичні рекомендації.

- *Всеосвіта. Національна освітня платформа* (<https://vseosvita.ua/>). Матеріали для вчителів, учнів, їхніх батьків. Інформація щодо підвищення кваліфікації (курси, вебінари, семінари, конференції, марафони), інструменти педагога (вебквести, бібліотека методичних матеріалів та ін.), для учнів (олімпіади, конкурси). Тут великий вибір методичних матеріалів, відомості про авторів, цікаві факти про художні твори.

- *Записник сучасного вчителя* (<http://notatka.at.ua/>). Презентації з предметів, конспекти й методичні поради до проведення сучасного продуктивного уроку та матеріали для виховної роботи.

- *На урок* (<https://naurok.com.ua/>). Онлайн-курси, вебінари, олімпіади, конкурси, інтерактивні завдання для контролю знань та засвоєння вивченого матеріала.

лу, презентації, розробки та матеріали для уроків, методичні рекомендації, відомості про авторів творів, аналіз творів.

- *BARABOOKA. Простір української дитячої книги* (<https://www.barabooka.com.ua/>). Відомості про останні події в галузі дитячої літератури (конкурси, літературні премії, презентації, книжкові новинки). Рецензії й відгуки на книги; матеріали про письменників, інтерв'ю з ними; добірки книжок на різні теми, лайфхаки, воркшопи, методичні матеріали. Одна з корисних функцій порталу – фільтр за віком, тобто за тегами можна шукати книжки для певного віку.

- *Краща Література Юним Читачам* (<https://chl.kiev.ua/key/>). Тут зібрано ключові новини в галузі літератури для дітей та юнацтва, художні твори в текстовому й аудіоформаті, інтерв'ю з письменниками, наукові розвідки з проблем дитячої літератури, методичні матеріали.

- *Буквоїд* (<http://bukvoid.com.ua/news/>). Актуальні події у сфері української літератури; інформація про українських письменників, видавництва, літературні агенції, книжкові мережі та магазини України; онлайн-бібліотека творів українських авторів.

- *Бібліотека української літератури УкрЛіб* (<http://www.ukrlib.com.ua/>). Це найбільший в Україні онлайн-ресурс художніх творів української і зарубіжної літератури, упорядкованих за алфавітом. На сайті, крім цього, зібрано аудіокниги, літературознавчі матеріали, біографії письменників, матеріали для навчання.

- *Читомо. Культура читання й мистецтво книговидання* (<https://chytomo.com/>). Важлива платформа, яка стабільно висвітлює видавничий аспект українського та світового книжкового процесу, звертаючи увагу не лише на приватні ініціативи, але й на державні інституції – від Книжкової палати до бібліотек.

За умови володіння цифровими навичками використання матеріалів розглянутих вебсайтів сприятиме досягненню позитивного ефекту щодо формування конкурентоспроможних громадян інформаційного суспільства, здатних орієнтуватися в потоці інформації.

Актуалізація теми читання є надзвичайно важливою темою для української освіти. У Стратегії розвитку читання зазначено, що брак коштів на придбання книг є однією з найчастіше згадуваних у дослідженнях причин нечитання, 8 – 11% нечитачів зазначають саме цю причину як основний бар'єр для придбання та читання книжок у 2020 р. (Стратегія, 2023).

Відтак, корисними для сучасного українського читача (дитини й дорослого) стануть мобільні застосунки, де розміщено українські й зарубіжні твори в текстовому та аудіоформаті. Тут можна знайти частину книг у безкоштовному доступі, а цінова політика значно сприятливіша порівняно зі звичайними інтернет-книгарнями. Найбільш популярні з них:

- *Pork* – мистецтво читати. Крім власне читання текстів, цей застосунок дозволяє стежити за своєю швидкістю читання, споглядати, що читають інші користувачі, обмінюватись досвідом.

- *Читанка книг: зчитувач ERUB*. Це застосунок, у якому можна читати книги різних форматів.

- *Yakaboo: Читати/слухати книги*. На початку війни всі книги тут були в безкоштовному доступі. Зараз тут можна знайти дуже багато текстів за доступною ціною.

- *Librarius* – магазин електронних книг, де можна знайти і класику, і сучасні тексти різних жанрів. Тут широко представлена й дитяча українська та зарубіжна література. На початку війни значна частина новітніх творів була доступна безкоштовно.

• *Наш формат* – інтернет-книгарня українськомовних книг. Тут можна придбати книги в текстовому й аудіоформаті.

• *Абук: слухати та читати книги*. Застосунок має велику бібліотеку книг, зокрема для дітей (українських і зарубіжних). У ньому є безкоштовний контент.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сучасний медіапростір розкриває перед читачами (дітьми й дорослими), учнями шкіл, їхніми батьками, здобувачами вищої освіти, учителями, методистами, науковцями можливості вибору контенту, який задовольняв би їхні рецептивні запити, відповідав рівневі знань і вимогам цифрового освітнього середовища.

Література для юного читача стає щодалі популярнішою, масовішою в українському суспільстві, а це виводить на новий рівень питання якості її репрезентації в сучасному медіапросторі.

У контексті реалізації стратегії розвитку читання (Стратегія, 2023) перспективним напрямом роботи вважаємо створення та розвиток цифрових проєктів у сфері літератури для дітей, подальшу інформатизацію публічних бібліотек та бібліотек закладів освіти, створення українськомовного відео- та аудіоконтенту, спрямованого на промоцію дитячого читання, забезпечення цифрової доступності художньої книги, інформації про неї (електронні каталоги в бібліотеках), якісних навчально-методичних матеріалів. Ці заходи, на глибоке переконання, сприятимуть підвищенню рівня читацької грамотності в українському суспільстві, розширять можливості доступу до книжкової продукції незалежно від місця проживання та матеріального рівня.

Література

Кизилова В. В. Жанрово-стильова еволюція прози для дітей та юнацтва дру-

гої половини ХХ століття : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : спец. 10.01.01 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2014. 42 с.

Коваленко В. В., Мар'єнко М. В., Сухих А. С. Використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти : метод. рек. / за ред. М. В. Мар'єнко, А. С. Сухих. Київ : ПТЗН НАПН України, 2021. 87 с. DOI: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2021-107-3-86-90>.

Марченко Н. Дитяча література в інтернеті: де, що і як. Огляд українських літературних онлайн-ресурсів для маленьких читачів. *Медіаосвіта* : вебсайт: URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/10639/2011-01-06-dytyacha-literatura-v-interneti-de-shcho-i-yak/> (дата звернення: 12.03.2023).

Медіаграмотність : підручник для вчителів / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу; пер. з англ. С. Дьома; за заг. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. 319 с.

Стратегія розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія». Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2023 р. № 190-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2023-%D1%80#Text>.

Цифрові технології в освіті: сучасний досвід, проблеми та перспективи : монографія / Т. А. Васильєва та ін. ; за заг. ред. д-рки екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, д-ра екон. наук, проф. Ю. М. Петрушенка. Суми : Сумський державний університет, 2022. 150 с.

PISA 2018. Рамковий документ з грамотності читання Doc.: CY7_NPM(1603)05a_FRW_ReadingFramework_1.docx. Укладено: Пірсон, міжнародним партнером (Core B). 66 с. URL: https://dniokh.gov.ua/wp-content/uploads/2016/12/Ramk_doc_chytannya.pdf.

References

- Kyzylova, V. V.** (2014). Zhanrovo-stylova evoliutsiia prozy dlia ditei ta yunatstva druhoi polovyny XX stolittia [Genre and Stylistic Evolution of the Childhood and Youth Reading of the 2nd half of the XX century]. *Extended abstract of doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- Kovalenko, V. V., Marienko, M. V., & Sukhikh, A. S.** (2021). Vykorystannia tsyfrovyykh tekhnolohii u protsesi zmishanoho navchannia v zakladakh zahalnoi serednoi osvity [The Use of Digital Technologies in the Process of Mixed Learning in Institutions of General Secondary Education]. Kyiv: IITZN NAPN Ukrainy. DOI: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2021-107-3-86-90> [in Ukrainian].
- Marchenko, N.** (2011). Dytiacha literatura v interneti: de, shcho i yak. Ohliad ukrainskykh literaturnykh onlain-resursiv dlia malenkykh chytachiv [Children's Literature on the Internet: Where, What and How. Review of Online Ukrainian Literary Resources for Young Readers]. Retrieved from <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/10639/2011-01-06-dytyacha-literatura-v-interneti-de-shcho-i-yak/> (Last accessed: 12.03.2023) [in Ukrainian].
- Sheibe S., & Rohou F.** (Eds.). (2017). *Mediahramotnist: pidruchnyk dlia vchyteliv* [Media Literacy: Textbook]. Kyiv: Tsentralna Vilnoi Presy, Akademiia Ukrainskoi Presy [in Ukrainian].
- Kabinet Ministriv Ukrainy.** (2023). *Stratehiia rozvytku chytannia na period do 2032 roku «Chytannia yak zhyttieva stratehiia»* [Strategy for the Development of Reading for the Period until 2032 «Reading as a Life Strategy»]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2023-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
- Vasylieva, T. A., Petrushenko, Y. M., & Kryklii, O. A. et al.** (Eds.). (2022). *Tsyfrovi tekhnolohii v osviti: suchasnyi dosvid, problemy ta perspektyvy* [Digital Technologies in Education: Modern Experience, Problems and Prospects]. Sumy: Sums'kyi derzhavnyi universytet [in Ukrainian].
- PISA 2018.** Ramkovyi dokument z hramotnosti chytannia. Doc.: CY7_NPM(1603)05a_FRW_ReadingFramework_1.docx [PISA 2018. Reading Literacy Framework Document. Doc.: CY7_NPM(1603)05a_FRW_ReadingFramework_1.docx]. Retrieved from https://dniokh.gov.ua/wp-content/uploads/2016/12/Ramk_doc_chytannya.pdf [in Ukrainian].

Кизилова В. В. Література для дітей та юнацтва як цифровий текст у сучасному освітньо-інформаційному середовищі

У статті схарактеризовано Стратегію розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія», схвалену Кабінетом Міністрів України, окреслено її цілі й завдання. Звернено увагу на їх вирішення в умовах цифровізації сучасного суспільства. Актуалізовано необхідність опанування читачами (дітьми й дорослими) навичок володіння цифровими технологіями. Уточнено поняття цифровий текст.

Визначено в контексті реалізації стратегії розвитку читання потенціал літератури для дітей та юнацтва як цифрового тексту, розкрито можливості її використання в сучасному освітньо-інформаційному середовищі. Описано результати соціологічного опитування щодо відповідності сучасного мережевого контенту запитам здобувачів середньої освіти, їхніх батьків, учителів, студентів.

Схарактеризовано найбільш популярні в освітньому середовищі цифрові ресурси, де репрезентовано матеріали з літератури для дітей та юнацтва (книги,

відомості про письменників, навчально-методичні і наукові матеріали), визначено якість представленого контенту.

Проаналізовано мобільні застосунки, де розміщено українські й зарубіжні художні твори в текстовому й аудіоформаті. Визначено перспективні напрями роботи щодо промоції дитячого читання, забезпечення цифрової доступності української художньої книги.

Ключові слова: стратегія розвитку читання, література для дітей та юнацтва, освітнє середовище, цифрове суспільство, цифровий текст, читач.

Kyzylova V. V. Literature for Children and Youth as a Digital Text in the Modern Educational and Informational Environment.

The article characterizes the Reading Development Strategy for the period up to 2032 «Reading as a Live Strategy», which has been approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine, outlines its goals and objectives. Attention is paid to their solution in the context of digitalization of modern society. The need for readers (children and adults) to master digital technology skills has been actualized. The concept of digital text has been clarified.

The potential of literature for children and youth as a digital text has been determined in the context of implementation of the reading development strategy, the possibilities of its use in modern educational and information environment have been revealed. The results of a sociological survey on the compliance of modern online content with the needs of secondary school students, their parents, and teachers have been described.

The most popular digital resources in the educational environment, which present materials on literature for children and youth (books, information about writers, educational, methodological and scientific materials), have been characterized. The quality of the presented content has been determined.

Mobile applications with Ukrainian and foreign artistic works in text and audio formats have been analysed. Perspective directions of work on promoting children's reading and ensuring digital accessibility of Ukrainian fiction books have been identified.

Keywords: reading development strategy, literature for children and youth, educational environment, digital society, digital text, reader.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

